

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. BRÁJER LAJOS.

Szerkesztőségi iroda:

Nagybeeskerek,

Zápolya-utca 1-ső szám,

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybeeskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

Nagybeeskerek, 1909.

XXXVIII. évfolyam 151. szám.

Előfizetési árak:
Egész évre ——— 24 k.
Félévre ——— 12 .
Negyedévre ——— 6 .
Egy hónapra ——— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Szerda, július 7.

A zabkenyér.

— július 7.

Már közöltük, hogy a földmivelési miniszter hivatalos jelentése szerint az idei búzatermést 34,198.500 métermázsára becsülik csak, pedig az elmúlt évben 41,423.200 métermázsra búzánk termett. Megdöbbentően nagy különbség ez a hét millió métermázsra, — amelyet nem enyhít a miniszteri jelentés részletes indokolása sem, mert azt mondja, hogy mennyiségben, bár az utóbbi időben az őszi gabona, főleg az egészen jól fejlődött, tömött, tehát az erőteljes vetés még mindig valamenynyire javult, úgy, hogy néhol közép- és középteremésre is van kilátás: azért nagy átlagban tehát országos eredményre nézve a buza a közepes termést aligha éri el.

Ez is szomorú igazolása annak, hogy Magyarországra az 1909. év meteorológiai jelenségei néhány hét óta katasztrófászerű alakulatot öltenek. A fölös égi harmatszövetségben a hőmérő alacsony higanyoszlopával romlással fenyegeti gabona-termésünket. Még néhány héttel ezelőtt az időjárásnak ez a mostoha fordulata megjósolható nem volt, mindamellett, hogy a meteorológiai feljegyzések némi utbagazítással szolgálnak.

A meteorológiai feljegyzéseknek több évtizedekre visszamenő statisztikájából ugyanis a csapadékban gazdag és csapadékban szegény évek váltakozásában bizonyos szabályszerűség olvasható ki. A feljegyzések szerint a nedves és száraz évek nyolc éves szakaszokban követik egymást. Ez a megfigyelés azonban korántsem mondható törvényszerűnek, lehet esetleg is. A rendelkezésre álló adathalmaz még sokkal rövidebb időközlet ölel fel, hogy sem ez idő szerinti szabályt lehetne reáépíteni. A választóvonalak sem teljesen

határozottak. Az esős és száraz évek szakaszaiban jelentős ingadozások mutatkoznak. Így például a legutóbbi nyolc száraz évnek erőben legdusabb éve több csapadékkal szerepel a statisztikában, mint az előző ciklus csapadékdus éve közül a legszárazabb. Tény azonban az, hogy az 1909. év, mint a csapadékdus évek ciklusának elseje, a szabálynak megfelelően érkezett meg.

A gazdáknak azonban vajmi kevés vizsgálatot nyújt a meteorológiai jelenségek terén mutatkozó törvényszerűség. A június első felében megjavult terménykilátások a két hét óta szüntelenül hulló áldás következtében rohamosan hanyatlának. Az még a kisebbik baj, hogy a természetellenesen hűvös időjárás miatt az aratás ideje lényegesen kitolódott. De a gabona a sok esőzésben megdől, minősége romlik és ha az esős napok után minden átmenet nélkül forróság következik, meg is üszkösödik és minthogy az esőzés országos mérvű, a romlás is az ország egész gabonatermését fogja sújtani.

E pillanatban katasztrófáról, éhínségről még nem beszélhetünk. Ha az idő kedvezőre fordul, a gabonatermés országos átlaga még mindig megüti a gyenge közepes mértéket. Azonban vigaszt az vajmi sovány. A liszt és kenyér ára napról-napra emelkedik. A mai árak egyszerűen példa nélkül állanak.

Ez az alakulás legjobban a kis jövedelmű egzisztenciákat sújtja. Még megtörténhetik, hogy a tejjel-mézrel folyó Kánaánban megjelenik a zabkenyér. A rozs bizonyosan! A buza és rozs között mutatkozó tíz koronás árkülönbség a rozskenyeret jelöli ki a fényes jövedelemmel nem rendelkező emberiség eledelül. Csakhogy az a baj, hogy a mai mestersé-

gesen előidézett aránytalan különbség a készáru megjelenésekor rögtön eltűnik, mihelyt a rozsban a kereslet előtérbe nyomul. Majd nagyon drágán fizetjük a rozskenyeret is!

HIREK.

Tájékoztató.

A fürdő (telefon 118. sz.) minden nap reggel 6 órától kezdve az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden hétfő, szerda és pénteken déltől 3/45 óráig délután. Ugyanazon napokon este 5-től 7 óráig urak részére is. Védők hölgyek részére minden nap délelőtt 12 óráig. A kádfürdő reggeltől este 7-ig nyitva marad. Zuhanyfürdő minden nap délután.

Házasság és kenyér.

A hü, a megbízható statisztika szilárd alap, amelyre bátran lehet építeni. Ma már a statisztika tudomány, vagy mondjuk: tanár, akinek a szemléltető oktatásából nagy hasznot lehet húzni. A számoknak a phalanxa, amelyre a statisztika támaszkodik, amely az ő hadserege, fegyvere, — szilárd és megdönthetetlen. A statisztika ellen csak egy másik statisztika vonulhat föl; győzni az győz, amelyik igazabb.

Kevés érdekesebb olvasmány van azoknak, akik egy ország jólétének, fejlődésének, népességi mozgalmának sorsát figyelemmel kísérik, mint a statisztika. Titkokat árul el, leleplez, rosszabb, mint tíz detektív, vagy akár száz vén asszony.

Előttünk fekszik a „Városi Szemle” legutolsó füzeté. Ebben van egy kis táblázat, amely azt mutatja, hogy 1906-ban és 1907-ben a házasságok száma erősen növekedett, viszont az elválás által fölbontott házasságok száma jelentékenyen apadt. 1906-ban 2727-el, 1907-ben 2647-el szaporodott a házasságok száma.

Ez a statisztika alaposan levakarja a házasságokról a szindus érzelmi motivumokat, Amor hatalmát és befolyását ugyancsak megingatja és a házasságot erős vonatkozásba hozza az élet legprózaibb dolgával: a kenyérrrel.

A szociális mozgalmaknak az államokban sem kezdete, sem a vége meg nem határozható. Mióta az első emberpár a legelső talpalatnyi földet elfoglalta és azt a magáénak nevezte: —

A „TORONTÁL” tárcája.

Utinaplómból.

— A „Torontál” eredeti tárcája. —

A tropikus vidékről nagyobb hatással lehet télen irni, míg nyáron Svájcnek glecserei enyhítik a forróságot. En ezt fordítva alkalmaztam jelen tárcámban, ugyanis déli tájakon tett utazásomat írom le nyáron; ennek oka az, hogy az utazásról való visszatérésem után jogi tanulmányaimmal és vizsgáimmal voltam elfoglalva, úgy, hogy csak most jutott idő utijegyzeteim rendezésére és tárcá keretébe való illesztésére.

Jól átmulatott, mozgalmas farsang után március 5-én indultam unokabátyámmal dr. Beniczky Györggyel a déli vaspálya nem fővárosba illő pályaudvaráról. A körutazási jegy első fele Velence, Milano, Genuán keresztül az olasz és francia Rivierára szolt.

Márciusban, midőn már megunta az ember egy a bálózás, mint a jourrozás kellemességeit s főleg magát a téli időjárást, bizony igen jól eső érzés szállott meg arra a gondolatra, hogy holnap reggel már tizenhat fokos melegben élvezhetem a tavaszt. De tagadnom nem lehet, sajnáltam kissé a szép pesti téli életet s ennek tulajdonítottam, hogy a vonat indulása előtt, mely este 8 órakor indult, még 6 órakor egy kedves családnál jouroztam s az elmenetelt addig halasztottam, hogy a vonattól majd lekéssem s így történt meg, hogy erre a hosszú utra szmokingban indultam. Péntek volt az nap s úgy látszik az emberek még mindig babonásak, mert a Wagon-lit-nek csak két fülkéje volt elfoglalva. Ha a hálókocsi kis fülkéjében kényelemről lehet egyáltalán beszélni, akkor mi kényelmesen rendezkedtünk be egy napra, másnap déli 2 óráig, Velencéig.

Az elindulás igen rossz időben történt, havas eső csapkodta a kocsi ablakát, azonban nem hallgattuk sokáig ezt a vonat zakatolásával párosult zenét, mert Morpheus kellemes álmot

bocsájtott reánk s így a Balatonból, a karinthiai és krajnai szép vidékből nem láttunk semmit. Reggel 9 órakor jelentette a Wagon-lit kalauza, hogy fél óra múlva Görzben leszünk. Felkeltünk tehát: tavasz volt! gyönyörű meleg, verőfényes nap! 12 óra alatt a téből ha nem is a nyárba, de szép meleg tavaszba jutottunk s rögtön konstatáltuk is, hogy már e miatt érdemes volt átutazni az éjjelt. Messziről látszottak Görz villáinak tornyai, s igen kellemesen lepött meg a szép téli üdülőhely gyönyörű vegetációja. Fél órai késéssel érkezünk Görzbe, amely az Ansichts-kártyák irásának első állomása volt s kezdőpontja egy végtelen szonak! A vonat 12 percig állt, leszálltunk természetesen levelező-lapokat venni s jól esett a szűk fülke után egy kis mozgást végezni; most vettük észre, hogy a hálókocsi másik elfoglalt fülkéjének tulajdonosa Kossuth Lajos Tódor volt. Unokabátyám révén alkalmam volt megismerni a nagytörténeli név egyik viselőjét.

Most már hárman szidtuk a vonatokat pontatlanságát és az olasz népfegyelméletlenségét. A vonat tömve volt és 10 munkásember tolakodott a hálókocsiba s alig tudtuk megvédelmezni fülkénket.

Cormons után nyílt pályán megállt a gyorsvonat egy 2 méter hosszú kis hidnál; két kúrtjel után ismét megindult; most mentünk át az osztrák földről az olasz földre! Udinében, fejlődő olasz városka, volt a vámvizsgálat, melyet a fiánok olasz impertinenciával végeztek; tudni kell ám annak is a módját, hogyan lehet őket megszelídíteni: olaszul kell velük beszélni! de aki nem tud? az törjön legalább egy két szót; nagyon boldog az olasz, ha az idegen beszél a nyelvén; nem csoda, hisz mi is büszkék vagyunk, ha a magyar nyelvet idegenek ajkáról halljuk. Délben Trevisóban voltunk; olaszul, keveset és rosszul kosztoltunk, de reménykedtünk, hogy Velencében jobbat kapunk, természetesen reményünk hiu volt. Mestrébe 2 órakor érkezünk, minden vonatnak, mely Velencébe bemeleg vagy

kijön, Mestrét érinteni kell. Itt le is lehet szállni és megvárni a Velencéből Milano felé induló vonatot; mi is így terveztük, mert Velence nem volt új előttünk, de miután 2 óránk volt a milánói vonat indulásáig, hogy ne unatkozzunk, bementünk Velencébe; az ut körülbelül 10 perc, mit a vonat a tengerbe épített pályán tesz meg; mindenesetre nagyon érdekes, mert hisz a pálya oly keskeny, hogy csak 2 sín pár fér el és mellette a végtelen tenger; de sokkal szebb és hatásosabb hajón érkezni s mindenkinek, ki a tengeri utat bírja, az utóbbit ajánlom. Velence szűk pályaudvarába érkezve a fakínokkal a podgyaszt elrendeztük és siettünk a két órai szabad időnkét kellemesen felhasználni, vagyis gondolába ültünk s a Canale Granden keresztül a központba igyekeztünk. Jobbra is, balra is, egymás után maradtak el mellettünk letűnt nagyságok remek palotái, majd a Ponte di Rialto alatt, mely méltóságteljesen iveli át a Canalet, csuszott el gondolánk.

A Márkus-térnél álltunk meg; már a kiszállásnál Velencének egyik tipikus alakjával találkoztunk, a kampós bácsival, ki kampós botjával tartja a gondolát és segít a kiszállásnál és ami a fő, szigorúan igényt tart az öt megillető 10 centesimire.

A Márkus-tér a Doge-palotával mindig új marad; megenni nem lehet, új és új részleteket fedezhetni fel, mi a figyelmet leköti és az embert elragadja. Különbö az élet, a nyüzsgés a régi rajta, a galambok ugyanazok, talán a publikuma is ugyanaz, mind egy-egy régi ismerősként tűnik fel.

A Campanilet most építik, ugyanazon helyen szélesebb alapon, még magasabbra tervezik.

De hiába, az idő mulik s azon vesszünk észre magunkat, hogy a vonat 20 perc múlva indul; egy pillantással tehát elbucsuztunk ismét egy jó időre a szép Márkus-tértől és a legrövidebb uton, szűk, büzös sikátorokon keresztül gyors evezőcsapással igyekezett gondolánk a

azóta az emberiség folyton törekszik sorsát, helyzetét javítani. És nem képzelhető el az az ideális állapot, amely a teljes, tökéletes megelégedést megteremtené. Ez a küzdelem az emberiség fentartója és míg emberek élnek, addig meglesz. Kell, hogy meglegyen. Egy ember élete — tükre az emberiség életének. Mind a kettőben váltakoznak a jó és rossz napok, tudományosanban kifejezve: van fejlődés, haladás és van visszaesés. Mind a kettőt külső és belső körülmények idézik elő.

Nálunk — sajna! — hosszú ideig erős visszaesés mutatkozott mindenütt. Általános visszafejlődés, mondjuk hanyatlás bénította meg a társadalmat minden téren. A hanyatlással együtt jár, ennek következménye pedig a szegénység. És ez a szegénység sorvasztotta országunk életerejét az ipari, a kereskedelmi, a művészeti téren egyaránt. Az élet kemény próbára tett mindenkit, a kenyérharcban kulminált minden törekvés. Mert hiába a phantastáknak, a színes illúziókban oly szívesen ringatózóknak minden beszéde: a gyomor korgása az orkán bömbölését is tulharsogja. Amíg a gyomor el nem hallgat, addig mást nem hall a fül. Menenius Agrippa meséje az örök időkre szól. És amíg a kenyér, a mindennapi betevő falat nincs meg, ki gondolna emberi, honpolgári kötelességekre. Ki merne újabb és nagyobb gondokat, terheket magára venni, míg az első életösztön, az önfenntartás nincs biztosítva?

Hogy a házasság, a családalapítás új gondoknak a kuforrása, azt vitatni sem lehet. Tiszteletes ember csak akkor nőstülhet, ha a családot el is tudja tartani. Mikor tehát a házasságok száma csekély egy országban, akkor ez gyenge lábón álló közgazdasági helyzetre mutat.

Benne élünk a korban, az eseményeket előttünk vonultatja el az élet panorámája. Tudjuk, hogy az utolsó három év alatt sok minden történt, ami az ország lakosságainak helyzetét javította. A munkabérek javították, a fizetéseket emelték, a megélhetést könnyebbé tették. És ime, — a hatás mutatkozik: a családalapítás gondolatával bátrabban foglalkoznak az emberek.

Ezt a tételt megerősíti a statisztika még egy oldala is. A vidéken, a kisgazdák, földmivelők előbb önállósítják magukat, a fővárosban bizony hosszabb ideig tart, míg valaki existenciát tud magának teremteni. Azért van, hogy a vidéken 20-30 év között sokkal több férfi lép házasságra, mint a fővárosban, ahol a férfiak leginkább az érettebb korban, 30-40 év között nőülnek.

A statisztika mondja el nekünk mindezt; a statisztika biztat, hogy az ország népessége gyarapszik, a nemzet szaporodik. És remélhető, hogy a megindult kedvező folyamat állandó, sőt erősebb lesz, ha még néhány akadály elhárul utjából. Mik ezek az akadályok? Erről is szól a statisztika. A jövedelmek nagybodása ne vonja maga után a produktív termékek és élelmiszerek megrágulását. Ha ezt az ország meg tudja akadályozni és a közegészségügyre is kellő gondot

fordít, akkor annyi megpróbáltatás után a „jobb jövő” nemesak a költő dalaiban fog élni.

— **Uj ítélőtáblai bíró.** A király az igazságügyminiszter előterjesztésére Scholmáski Adolf pancsovai törvényszéki bírót a temesvári kir. ítélőtáblához bírónak nevezte ki.

— **Kitüntetett tanító.** Mint lapunknak Nagy-gájról jelentik, ott vasárnap főlemelő szép ünnepség keretében nyújtotta át dr. Ürményi Sándor bánlakai járás főszolgabíró Engelmann Miklós nagygáji tanítónak a Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület díszoklevelét, amellyel az egyesület a derék tanítónak a magyar nyelv sikeres oktatása körül szerzett érdemeit jutalmazta. Az ünnepély a róm. kath. templomban istentisztelettel kezdődött, ahonnan az összegyűlt közönség a községi iskola tantermébe vonult. Különösen emelte az ünnep fényét, hogy megjelent ezen Daniel Ernő báó vbtt, a község földesura is. A tanteremben azután dr. Ürményi Sándor főbíró szép beszédet intézett Engelmann tanítóhoz, kifejezésre juttatva a kitüntetés erkölcsi értékét. A jelen voltak azután zajos ovációban részesítették az érdemes tanfőru, aki meghatva mondott köszönetet.

— **Nagybecskerek város egészsége.** Dr. Weiterschan József városi ügyvezető-orvos most nyújtotta be Nagybecskerek városának június havi egészségügyi jelentését. A jelentés adatai szerint az elmúlt hónapban 80 születéssel szemben 63 haláleset fordult elő. A hét éven alól elhunytak száma 18, a hét éven felülieké 45. A megyei kórházban meghalt 6 helybéli és 10 idegen. Az egyes halálokok a következők: Vörhenyben meghalt 1, difteritiszben 2, gyermekhasmenésben 4, gümőkórban 14, veszületett gyengeségben 8, agyvérzésben 3, szerviszbajban 3, tüdőgyulladásban 1, egyéb természetes halálok következtében pedig 21. Erőszakos halál júniusban 6 volt és pedig 4 vízbefulás és 2 koponyatörés. Ami a város általános egészségügyi viszonyait illeti, a május havihoz képest sokkal kedvezőbbnek mutatkozik, amennyiben a születések száma messze túlhaladja a halálozásokét. A hevenyragályos betegségek közül pusztán csak a torokgyík lépett fel sűrűbben. Tüdővészben 14 ember halt meg. Trachomára megvizsgáltak 28 embert s ezek közül is csak egyet találtak tényleg trachomásnak. Rendőrorvosilag 13 megvizsgált közül 3-at a kórházba kellett szállítani. Az országos betegápolási alap terhére 104 szegénysorsu beteg részesült rendszeres orvosi gyógykezelésben. A megyei kórházban júniusban 299 beteget vettek fel, 306-ot pedig elbocsátottak. A városi menedékházban 23 férfi és 13 nő, az árvaházban pedig 18 gyerek van elhelyezve. Idült ragályos betegségek lefolyása után 18 gőz és 3 formalin fecskendéssel egybekötött lakás-

tisztítást végeztek. Az élelmiszerek piacát, a pékműhelyeket és mészárszékeket szintén megvizsgálták s a tapasztalt kisebb rendellenességekről jelentést tettek az egészségügyi hatóságnak.

— **A boszniai tartalékosok kárpótlása.** A kormány tudvalevőleg kártalanításban részesíti a legutóbb Boszniába vitt tartalékosokat s erre nézve kellőképpen utasította is a közigazgatási hatóságokat. A vármegye alispánja most intézkedik a tartalékosok összeírására iránt s rendeltetileg fölhiyta a vármegyei közig. hatóságokat, hogy a vármegyéből Boszniába vitt tartalékosokat írják össze s névsorukat július 26-ikáig okvetlenül terjeszszék be hozzá.

— **A pusztító eső.** Resiczabányáról jelentik: Egy hét óta mindennap esik az eső, amelyet többnyire erős szélroham előz meg és sok kárt okoz a gyümölcsökben és a kukoricában. A lakosságnak a cseesznyetermés egyik főjövődélme, amely nagyon szépnek ígérkezett, de a sok esőzés következtében erősen megromlott és most már csak pálinkafőzésre használható. A kielégítőnek mutatkozott szénatermés nagy része is használhatatlanná vált.

— **A Váralja utcai szerb iskola botránya.** A nagybecskereki csendőrség most tette meg a jelentését a Váralja-utcai szerb iskola botrányának ügyében. A vizsgálatot már teljesen befejezték s a nyomozás és a kihallgatás adataiból kitűnik, hogy az egész botrányügy nem egyéb gyerekes csínynél. A tanteremben történt garázdálkodást ugyanis két 14 éves tanuló, Radicev Nemonya és Popov Zsiva követték el csupa pajkosságból. A gyerekek ugyanis mult hó 23-án két másik társukkal elloptak a tanteremből egy rozoga ébresztő órát s azt el is adták 40 fillért. Másnap aztán Radicev és Popov megint bemásztak a nyitott ablakon a tanterembe s mivel semmi értékesíthetőt nem találtak, valószínűleg darabokra téptek-zuztak mindent, ami a kezük ügyébe esett. A bűnösök elismerik, hogy ők követték el a vandalizmust. A csendőrség az esetről jelentést tett. Itt említjük meg, hogy az eset kiderítése és a nyomozás sikere Remete Mátyas őrsvezető érdeme, aki több napig buzgólkodott, míg a vétkeseknek nyomára tudott jutni.

— **Sikkasztó droguista.** A budapesti rendőrfőkapitányság táviratilag értesítette a nagybecskereki csendőrpáncsnokságot, hogy Kutasi Mihály volt nagybecskereki droguista segéd, a napokban Budapesten 2000 korona készpénzt és különféle ékszereket elsikkasztott s valószínűleg Nagybecskereken tartózkodik. A csendőrök rögtön nyomoztak a fiatalember után s megtudták, hogy

vasutra és mire podgyászaink együtt voltak, épen hogy be tudtunk szállni az angolokkal tuzsufolt vonatba és már is indulunk Milanó felé.

Bár az ut leírása Velenczétől Milanóig egy helyes kis tárcsa keretébe illenék, ezuttal nem terjeszkedem ki részletes leírására. Csupán Lombardiának, a Pó-völgyének előrehaladott gazdaságát, a nagy gonddal létesített szállótelepeket, Pádúa fejlődését, Verona hatalmas erődítményeit és a messziről fel-felcsillámló Gardatónak lebilincselő szépségeit említem meg.

Sötét este volt, midőn a gyorsvonat Milanó impozáns pályaudvarába rohogott és világvárosi forgalom zaja és képe tárul az idegen elé, míg a földalatti folyosók és lépcsők tömegéből kikerülve a pályudvar előtt elterülő omnibusz és automobil tábor pillantja meg. Hotelünk automobilja pár perc alatt beszállított és a hotelben kényelmesen készültünk a dinere, mely előreláthatólag jónak és fényesnek ígérkezett; ezuttal nem is csalatkoztunk!

Huszonkét órát vasuton tölteni ép elég ahhoz, hogy az embernek kedve legyen korán lepihenni s erőt gyűjteni a másnapi programhoz, mely Milanó megtekintését tűzte ki célul.

Melegen tűzött be reggel a nap szobánkba s siettünk elkészülni, hogy minél több időt szentelhesünk Milanó nevezetességeinek megcsodálására. Ezek nagy része az óvárosban vannak; az óváros körül fekszenek a külvárosok, melyeket a kapukról neveztek el, így Porta Nuova, Garibaldi, Umberto.

Az óváros utcái részben szűk és rendezetlenek, de tiszták; egyáltalán Milanó nem hasonlítható sem Velencze, sem a déli olasz városokhoz, mint Róma, Nápoly, hanem Milanó már modern város képét mutatja. A város központja s a forgalom gócpontja a piazza Duomo; a dóm oly impozáns, oly hatalmas és művészi, melyhez hasonló épületet nehéz találni; azt akarom hinni, hogy az idegen nálunk Budapesten ép úgy el legyen ragadtatva a mi parlamentünkötől, mint én voltam elragadtatva a milánói dómtól, mert csak a mi parlamentünket vélem Európában össze-

hasonlíthatni a dómmal! Kissé talán elvettem a súlykot, a saját véleményemet fejeztem ki. A 150 m. hosszú, 90 m. széles székesegyház külső falát 2000 márványszobor díszíti; a tornya 175 m. magas. Egy rövid délelőtti teljesen lefoglal a dóm megtekintése; a remek kilátást sem szabad elmulasztani, mit a dóm tetejéről élvezhetni.

Milanónak különben sok temploma van; a dómnál, melyet 1386-ban kezdtek építeni, régiebb a San-Ambrogio és San-Lorenzo templom. Terekben is gazdag; a dómtéren kívül nagyobb a piazza della Scala, melyen a világhírű színház van, a piazza Cordusio, San-Fedele és a nagy p. Castello, mely mögött terül el Nuovo Parco, hol a milánói kiállítás volt rendezve. Legkedveltebb sétahelye a giardini Publici. Sikerültebb szobra van II. Viktor Emanuelnek, III. Nepoleonnak és Lionardo da Vincinek. Monumentális épülete kevés van, ezek közt első helyet foglal el a Galleria Vittorio Emanuele, Európa egyik legnagyobb és legszebb fedett áru-csarnoka.

Megemlítem Milanónak Váci-utcáját, a Corso Vittorio Emanuele, itt lehet találkozni Milanó társadalmával, a legszebb és legdrágább üzletet itt vannak, a legnagyobb forgalom is talán itt van, sőt ép oly szűk utca, mint a pesti Váci-utcánk. Ha már a Corso Vittorio Emanuele elkereszteltem Váci-utcánkat, akkor a Via Danenek az Andrassy-ut nevét adom; azonban a Via Dante az Andrassy-ut megrövidített és megszükitett példánya.

Legnagyobb sajnálatunkra ott tartózkodásunk ideje alatt nem játszottak a Scalában és így egy híres és élvezetes operaelőadástól meg lettünk fosztva; ehelyett egy kevésbé művészi és izléses, sőt nem is mulatságos estét töltöttünk Milanó legnagyobb Verieté-jében, az „Eden”-ben, mely a mi fővárosi Orfeumunkkal nem tud semmikeppen sem konkurálni; az Eden előadása eléggé megviselte idegeinket és siettünk nyugalmra térni. Másnap délelőtt a várost tovább barangoltuk, délután pedig már a genovai gyorsvonat kényel-

mes pullmann-kocsijában egy kedves berlini fiatal pár társaságában beszéltek meg a látottakat és a jövő programot.

Este érkezünk Genova kupolás pályaudvarába, mely ugy szépség és nagyság, mint tisztaság tekintetében meglepett és ismét némi irigység fogott el, arra gondolva, hogy a mi Budapestünknek miért nincs hasonló szép pályaháza, mint ezen külföldi kevésbé nagy városoknak.

Genovának szűk és rendezetlen utcáit szegélyező égbe nyúló velencei stílusú palotái este nem jó benyomást tettek, reggel azonban annál kellemesebben lepődtem meg, mikor a tenger felől pillantottam a parti szegélyen és magaslatokon amfiteátrumszerűen épült városra, mely a tenger felől nyújtja a legszebb képet.

Mint köztudomásu, a Földközi tengernek mondhatni legnagyobb kikötője Genova.

Az egykoron gazdag patricius családok félszke sok fényes palotát foglalt magában, mind egy-egy régi műretek, pazar vesztibül és lépcsőzettel, belül értékes könyv- és képtárakkal. Bár számos jelentékeny kép, régiség és könyvtára van, ezek tanulmányozásával nem töltöttük időnket, hanem, mint már utunk előző részében is, inkább magát a várost, utcáit, monumentális épületeit és általában építkezését ismertük meg, melynek szerintem az ember nagyobb hasznát veszi, mint a városnak egy nap alatt befutott és felületesen végignézett képtárainak. A legszebb és legforgalmasabb utcái a széles via Roma, a via Garibaldi, melyen az előbb említett paloták nagy része fekszik és a gyönyörű via Settembre, melyen a bérpaloták nem közvetlenül egymás mellé vannak építve, hanem az első emelettel egy vonalban a házakat függő virágos kertek kötik össze, melyek remek látványt nyújtanak. 82 temploma közül a legnagyobb a San Lorenzo székesegyház, fehér és fekete márványból készült homlokzatával, a legpompásabb temploma pedig a Santa Annunziata példátlan pazar arany és freskó díszítéssel. Kolombus márvány-szobra, Garibaldi és Viktor Emanuel bronz lovas-szobra a legsikerültebb szoborművei.

az Nagyikindán tartózkodik. Erre megkeresték a nagyikindai rendőrséget, amely azután a megtevédt fiatallembert letartóztatta.

— **A hal. Fiu:** Apám, a halbul egy szálla a torkomon akadt.

— **Apa:** Hadd csak ott fiam. Nem mindennap eszünk halat.

— **A bika áldozata.** Sulyos baleset érte tegnapelőtt Almássy László sztanecófalvi negyvenöt éves legelőrt. A szerencsétlen ember egy bikát akart elvezetni a legelőről, amiközben a bika hirtelen megvadult, rárohant, még pedig oly erővel, hogy Almássy eszméletlenül rogyott össze. Az erős esés folytán mellkasa behorpadt. Eletveszélyes sérüléseivel a tomesvári közkórházba szállították.

TÁVIRATOK

A válság.

A miniszterelnök a királynál.

Budapest, július 7. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Bécsből sürgönyzik, Wekerle Sándor miniszterelnököt a király ma délelőtt háromnegyed 11 órakor külön kihallgatáson fogadta. A kihallgatáson, mely öt negyedóra hosszat tartott, a király aláírta az új kormány kinevezésére vonatkozó okmányokat. A kihallgatásnak a kinevezésre vonatkozó része csak a kisebbik volt, nagyobbik részében a király ismét behatóan tanácskozott a miniszterelnökkel a politikai helyzetről. A kihallgatáson komoly megfontolás és megbeszélés tárgyává téteft az őszi kibontakozás kérdése és a miniszterelnök átvette a királytól az erre vonatkozó direktívákat.

A miniszterelnök az audiencia után rögtön sürgönyözött Justh Gyulának, hogy a képviselőházat azonnal hívja össze, majd délután 3 óra 55 perckor a miniszterelnök visszautazott Budapestre.

Minisztertanács.

Budapest, július 7. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A kormány holnap minisztertanácsot tart, a melyen Wekerle Sándor beszámol a mai audiencia eredményéről, egyuttal megteszi előterjesztéseit a kibontakozás munkájára nézve.

A függetlenségi párt értekezlete.

Budapest, július 7. (A „Torontál“ ered. távirata.) Ugy volt, hogy a függetlenségi párt már csütörtökön értekezletet tart,

A város körül fekvő magaslatok erődítményekkel vannak ellátva, az egyik magaslaton ellenben erődítmény helyett Mackenzie bankárnak főúri pompával épült várszerű kastélya van, jelképezvén talán, hogy most őt uralja a helyzet!

A földi gazdagság és pompa után menjünk ki a temetőbe; kissé messze a várostól, a Bisagno völgyében fekszik a remek siremlékekben gazdag Campo Santo, mely Genova legnagyobb nevezetessége és a világnak egyik legszebb és leghíresebb temetője.

A hegyoldalon fekvő, ovális alakú óriási temetőt márvány és termésköböl épült oszlop-szarnok veszi körül, melyben jobbról és balról fekszenek az előkelők sírjai és vannak elhelyezve a remek siremlékek; mindegyik a szobrászművészetnek egy kiváló alkotása. A Campo Santo megtekintése oly műélvezetet okoz, hogy az ember egy időre nem is akar távozni onnan; örökté azonban csak nem lenne jó ott maradni s azért mi is felültünk voiture-tünkre és betelve ihlettel tértünk vissza a szimpatikus kikötővárosba, megrakva kocsinkat utközben jó áron vett kagylók és tengeri állatokkal.

Ebéd után a tengerparton óriási pálmák alatt hűsültünk egy ideig, aztán a kikötőben megtekintettük a Pekingből és Sydneyből épp akkor érkezett hajók áruinak kirakását, a kínaiak és ausztráliai bennszülöttek nagy lármája közepette.

Időnk oly érdekesen telt el, hogy el is felejtettünk az indulásra gondolni és ez régi hibánk marad, ugyanis mindenhol az utolsó pillanatban érkezünk, mégis jókor, hogy le ne késsünk. A nizzai gyorsvonatra ültünk fel!

Most utunk utolsó ciklusa kezdődne és egyuttal utazásunk célja a Riviera, melyen két-három hetet szándékoztunk tölteni és kipihenni az ut és a pesti farsang fáradalmait. Nem titkolom és immár előre bejelentem, hogy szerencsénket is meg akartuk próbálni Monte Carlóban a roulette vagy a trente et quarante asztalán.

Monte Carlóról és a Rivieráról majd egy más alkalommal szölok.

lf. Főris József.

azonban az értekezletet péntekre halasztották, mert a pártértekezleten benyújtandó határozati javaslatnál Kossuth Ferenc figyelembe akarja venni a holnapi minisztertanácson hozandó határozatokat.

A kormány feladatai.

Budapest, július 7. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Az újból kinevezett Wekerle-kormánynak főfeladata az őszi kibontakozás előkészítése lesz. Politikai körökben azt mondják, hogy a kormány nemcsak nyári átmeneti kormány lesz, hanem hosszabb ideig fog kormányozni. Wekerle fáradozásai oda irányulnak, hogy a koalíciós kormányzat továbbra is fenn-tartassék és teljesítse a paktumban vállalt kötelezettségeit.

Budapest, július 7. (A „Torontál“ eredeti táv.) A Wekerle-kormány újból való kinevezése alkalmából a Neue Freie Presse a következőket írja: A kormány összetételében misem fog változni, ugyanolyan lesz mint eddig, pusztán a jellegében történik változás. Nem lesz többé koalíciós-kormány, mely három koalált pártra támaszkodik, hanem olyan kormány, melyet a számbeli többséggel bíró függetlenségi párt csak megtűr és pedig három kikötéssel. Először, hogy tartama pusztán csak a nyári hónapokra terjed ki, másodsor, hogy ez alatt a kormány alatt a képviselőházat nem fogják összehívni, harmadsor pedig, hogy a kormány munkaköre pusztán csak a folyó ügyek elintézésére terjed ki. Mindenféle politikai alkotás lehetőségét már eleve is megvontak tőle. A kabinet szombat fog bemutatkozni a parlamentben s azután a házat tüstént el fogják napolni s mire a parlament az ősszel ismét összeül, addigra a kormány már újra be fogja adni lemondását. A kormány feladata lesz valószínűleg még az is, hogy a végérvényes kibontakozási tervet elkészítse. Hogy sikerülni fog-e alkalmas kibontakozási tervet készíteni, az ma még nagyon is kérdéses. A jelenlegi hangulat legalább cseppet sem kecsegtető. A függetlenségi párt a koalíció új életrekeléséről tudni sem akar és a határozat, melyet a párt a legközelebbi ülésen hozni akar, oda csucsosodik ki, hogy a kormányzással kizárólag a függetlenségi párt bizassék meg. Éppen ezen mulott az eddigi kibontakozás lehetősége is, mert a király megtagadta, hogy közvetítő nélkül tárgyaljon a függetlenségi párttal. A Wekerle-kormány újból való kinevezése tehát pusztán csak egy felvonás lezárása, hogy mi lesz a dráma vége, hogy milyen bonyodalmak fognak még következni, azt a jelen pillanatban még csak sejteni sem lehet.

A trónörökös Romániában.

Budapest, július 7. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Bukarestből sürgönyzik, Ferenc Ferdinánd trónörökös látogatásában az ottani politikai körökben nemcsak a két állam közötti jó viszony kifejezését látják, hanem biznak abban, hogy a két államnak egymáshoz való jó viszonya, mint az már a legutóbbi keleti bonyodalom alkalmával is tapasztalható volt, ezután még fokozottabban fog kifejezésre jutni.

Uralkodók találkozása.

Budapest, július 7. (A „Torontál“ ered. táv.) Mint Stockholmból sürgönyzik, Oszkár svéd király és Vilmos német császár ma Kalmar-Oeland közelében, a Keleti tengeren a II. Oszkár nevű svéd hajón találkozott egymással. A hajón nagy ebéd volt, mely alkalommal mindkét uralkodó egymásra felköszöntöt mondott.

A német kancellárválság.

Budapest, július 7. (A „Torontál“ eredeti táv.) Berlinből érkező jelentések szerint a német kancellárjelöltek közül állandóan Wedel gróf áll előtérben s valószínű a kinevezése is. Erre lehet legalább következtetni abból a körülményből, hogy

Vilmos császár magához rendelte őt kihallgatásra. A „Tägliche Rundschau“ szerint a német császár állítólag felszólította Bülow herceget, hogy utódjára vonatkozólag tegyen neki előterjesztést. Hir szerint a kancellár személyére vonatkozólag már történt is megállapodás s ez a megállapodás bizonyára nagy meglepetésszámba fog menni A pénzügyi reformoknak a Reichstagban való letárgyalása után Bülow bucsukihallgatáson fog jelentkezni Vilmos császárnál.

Az Eulenburg-pör.

Budapest július 7. (A „Torontál“ ered. távirata.) Mint Berlinből sürgönyzik, ma kezdte el tárgyalni újból a Landesgericht Eulenburg herceg pörét. A tárgyaláson megjelent Eulenburg herceg is, aki most is igen beteg és ápolójának kellett őt támogatni.

Határidő-üzlet.

Budapest, július 7. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték: Buza (októberre) 27.48 — —
Rozs (uj) 20.10 — —
Zab (uj) 15.54 — —
Tengeri (júliusra) 15.56 — —
Tengeri (uj) 14.08 — —

A készáru jegyzése a tőzsdén.

	kilós	ára 100 kg.	kilós	ára 100 kg.
Buza				
Tiszavidéki	75	—	79	32.25—33.25
„	76	30.80—32	80	32.55—32.25
„	77	31.50—32.20	81	32.65—33.55
„	78	32	82	—
Fejérmegyei	75	—	79	31.10—32.10
„	76	30.45—31	80	32.75—33.35
„	77	30.35—31.45	81	—
„	78	30.40—31.45	82	—
Pestvidéki	74	—	78	31.95—32.05
„	75	—	79	32.25—33.60
„	76	31.50—32.20	80	32.30—33.35
„	77	21.25—31.15	81	—
Bánsági	74	—	78	32.40—33.35
„	75	—	79	32.65—33.65
„	76	31.25—31.40	80	33.25—32.50
„	77	30.90—31.45	81	33.70—33.45
Bácskai	74	—	78	31.50—33.45
„	75	—	79	32.65—32.65
„	76	32.45—31.90	80	31.30—32.05
„	77	31.45—32	81	—
Rozs I. rendű uj				19.75—20.05
„ Középmínőségű uj				19.45—19.45
Árpa takarmány I. rendű				17.40—18.40
„ II. rendű				16.90—16.80
Köles				—
Zab I. rendű				18.40—19.40
„ II. rendű				18.85—19.15
Tengeri belföldi uj				15.75—15.95
Korpa				12.50—12.80

Értéktőzsde.

Déli tőzsde.	Utőtőzsde zárata.
Osztrák hitel	637.—
Magyar hitelrészv.	753.50
Magyar koronajár.	93.10
Leszámitolóbank	477.50
Jelzálogbank	440.—
Rimamurányi vmű	582.—
Államvasut	725.—
Városi villamos	263.—
Közuti vasut	571.—
Osztrák hitelrészv.	637.50
Magyar hitelrészv.	752.75
Koronajáradék	93.20
Leszámitolóbank	478.—
Jelzálogbank	440.—
Rimamurányi vmű	582.—
Államvasut	724.50
Városi vasut	257.—
Közuti vasut	570.—

Felölös szerkesztő: SOMFAI JÁNOS.

Nyilttér.

(E rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a szerk.)

Gyermekeknek

és felnőtteknek.

Kiváló táplálószer egészséges és gyöngye, a fejlődésben visszamaradt bármilyen koru gyermekeknek. Elmozdítja a csont és az izom képződését, s úgy elhárítja és megszünteti a hasmenést, béluhurtot és hányáskezelést, mint semmi más szer.

Az „Egy lelkiismeretes tag“ felkérte az illető hivatalban személyesen jelentkezni.

637—1.1

CLUB EXTRABIS

SZIVARKAPAPIROS

teljesen hamu nélkül ég el.

Óvakodjunk az utánzatoktól.

(678—40.18)

949/1909. sz. Rudolfsnád község előljárósága.

Arverési hirdetmény.

Rudolfsnád község előljárósága ezen-
nel közhírré teszi, miszerint folyó évi **július**
8-án d. e. 9 órakor a község házában 4 drb
igazolványnyal ellátott

kiselejtezett tenyészkan

nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek
készpénzfizetés mellett el fog adni.

Rudolfsnád, 1909. évi július hó 1.

629-3.3

Községi előljáróság.**Arverési hirdetmény és feltételek.**

Alólírott Kiss Sándor, mint néh. Hadfy
Döme elhalt nagybecskereki kir. közjegy-
zőnek a temesvári kir. közjegyzői ka-
mara 400. ikt. 401. jkvi 1909. sz. a. kelt
határozatával kirendelt helyettese, Heller
Mór nagybecskereki kereskedő megkeresé-
sére ezennel közhírré teszem, hogy a Neruda
Nándor budapesti kereskedő által megvett,
általa át nem vett, Nagybecskereken, a Toldy
Ferenc-utca 2119. sz., ugynevezett Eckstein-
féle házban, annak padlásán elhelyezett
1785 klg. székfűvirág, továbbá a Nagy-
becskereken Heller Mórnak temesvári utcai
1415. sz. házában elraktározott **2215 klg.**
székfűvirág 1909. évi július 15. napjának
d. e. 9 órájkor alólírt közjegyző-helyettes
közbenjöttével megtartandó nyilvános ár-
verésen el fog adni.

Árverés előtt az árverelni szándéko-
zók kötelesek a kikiáltási ár 10%-át kezim-
hez készpénzben bánatpénz gyanánt le-
fizetni.

Először a Toldy Ferenc-utcában levő
székfűvirág kerül árverésre. Ennek kikiáltási
ára 4462 kor. 50 fill.

Ezután a Temesvári-utcában elhelye-
zett áru kerül árverésre. Ennek kikiáltási
ára 5537 kor. 50 fill. A Toldy Ferenc-ut-
cában levő székfűvirág 30 bálban van el-
helyezve, a Temesvári-utcában levő pedig
37 bálban.

Ha a kikiáltási ár összegét egyik ár-
verelő sem ígérné meg, az áru a kikiáltási
áron alól is a legmagasabb ígérést tevő-
nek el fog adni.

A vevő köteles a vételért az árverés
leütése után azonnal készpénzben kezim-
hez kifizetni és az árut 24 órán belül el-
szállítani.

Ha a legmagasabb ígérést tevő árverelő
a vételért azonnal le nem fizeti, az árverés
azonnal az ő kárára és veszélyére folytat-
tatik, az esetleges hiány bánatpénzéből pó-
toltatik; az esetleges többlet azonban
nincs semmiféle igénye.

Az árverelni szándékozók az áru meg-
tekintése céljából az árverés előtt Heller
Mór üzletében jelentkezhetnek.

Nagybecskerek, 1909. évi július hó 5.

Kiss Sándor,

az elhalt Hadfy Döme nagy-
becskereki kir. közjegyzőnek
a temesvári kir. közj. kamara
400. ikt. 401. jkvi 1909. sz. ha-
tározatával kirendelt helyettese.

636-3.1

ELADÓ.

6 drb börszék, egy gyerekszék,
egy négyülékes gyerekkocsi (rugó-
val, ponny-ló, vagy kecske befog-
ható), 3 drb nagy agave (aloe),
egy ágy, kerti padok, asztal és
több apróság **Uri-utca 3. sz. a.**

595-x 8

Vonatok érkezése és indulása

Nagybecskerekre, illetve Nagybecskerekről.

Érvényes 1909. május hó 1-től.

Érkezik:

a) A nagybecskereki pályaudvarra:

Temesvár, Versecz, Zombolyáról: délelőtt 9 óra 23 p.

Pancsováról: délután 5 óra 15 p.

Budapest—Szegedről: reggel 7 óra 18 p.; délután 5:50 óra

Szegedről: (mótorokocsi) d. e. 9 óra 47 perc.

Bdapaest—Nagykikindáról: este 9 óra 50 perc.

b) A nagybecskerek-bégapart pályaudvarra:

Zombolyáról, Verseczről, Alibunáról és Temesvárról: este

8 óra 05 perc.

Módosról: minden kedden, pénteken és vasárnapon reggel

6 óra 30 perc.

Pancsováról: reggel 8 óra 27 perc.

Zombolyáról: (keskenyvágányú vonal) reggel 8 óra 23 p.

délután 4 óra 10 perc, este 9 óra 02 perc.

Indul:

a) A nagybecskereki pályaudvarról:

Pancsovára: délelőtt 8 óra 10 p.; este 7 óra 5 p.

Szeged—Budapestre: d. e. 9 óra 50 p.; este 6 óra 46 p

Szegedre: (mótorokocsi) délután 1 óra 15 perc.

Nagykikinda—Budapestre: reggel 6 óra 7 p.

b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarról:

Zombolya, Temesvár, Versecz: délután 4 óra 15 p.

Temesvár, Versecz, Antalfalva—Pancsova és Alibunára

reggel 3 óra 33 perc.

Zombolyára: (keskenyvágányú vonal) reggel 2 óra 26 p

délután 11 óra 55 p., délután 5 óra 25 perc.

Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon d. e

11 óra 38 perc.

Módosról—Temesvárra: minden kedden, pénteken és vasár

napon 2 óra 10 p. délután.

Temesvárról—Módosra: minden kedden, pénteken és vasár

napon indul Temesvárról 11 óra délelőtt.

Módosról—Zombolyára: minden kedden, pénteken és vasár

napon délután 2 órakor.

Zombolyáról—Módosra: minden kedden, pénteken és vasár

napon délután 5 óra 30 perc.

16946/909. szám.

A m. kir. jószágigazgatóságtól

Verseny tárgyalási hirdetmény.

Az aradi m. kir. jószágigazgatóság nyilvános írásbeli versenytárgyalást hirdet a következő
építkezési és javítási munkálatokra, mely versenytárgyalás Aradon a jószágigazgatóságnál az alább
elősorolt napokon és sorrendben fog megtartatni.

Tételek szám	Megnevezés	Vármegye	Kincstár által engedélyezett összeg		Hűközség fizet kézi és írás napszám		Megjegyzés
			K.	f.	K.	f.	
I. 1909. július hó 27. napján dél- előtt 10 órakor a következő köz- ségekben fekvő épületekre:							
1	Nagykamaráson iskola kibővítése	Aradmegye	6832	50	—	—	
2	Csanádpalotán r. katolikus tem- plom tatarozása	Csanádmegye	3805	20	235	05	
3	Ókérén róm. katolikus templom tatarozása	Bács-Bodrogmegye	1506	36	100	68	
4	Ószivácson róm. katolikus lelkész- lak javítása	"	773	60	60	45	A kézi és írás napszámok ter- mészetben lesz- nek kiszogál- tatva
5	Oppován róm. katolikus lelkész- lak javítása	Torontálmegye	1405	35	56	49	
II. 1909. július 28. napján dél- előtt 10 órakor							
1	Lugoson róm. katolikus templom javítása	Krassó-Szörénymegye	1795	49	—	—	
2	Facsaton róm. katolikus lelkész- lak javítása	"	3748	87	238	16	
3	Mehádián róm. katolikus lelkész- lak javítása	"	1082	86	89	94	
4	Majláthfalván II. ovoda építése	Temesvármegye	17856	24	—	—	
5	Felsőmuzslyán régi ovoda helyre- állítás	Torontálmegye	2190	98	—	—	

Az írásbeli zárt ajánlati versenytárgyalás Aradon a kir. jószágigazgatóság hivatalos helyisé-
gében fent jelzett napokon és órában fog megtartatni, mely időpontig a zárt írásbeli ajánlatok
ugyanott adandók be. — Ajánlat minden egyes munkára külön-külön teendő.

Az ajánlattevő tartozik az általa megajánlott összeg 5%-át készpénzben vagy ovadékképes
értékpapirokban valamely kir. adóhivatali pénztárnál, jelen hirdetmény számára való hivatkozással,
bánatpénz gyanánt befizetni és arról szóló nyugtát ajánlatához csatolni.

Az ajánlatban a megajánlott összeg számokkal és betűkkel világosan kiírandó, továbbá ki-
tüntetendő lesz az is, hogy az ajánlatban lévő százalékos engedmény a kegyuri épületeknél a hit-
községet terhelő váltásösszegre is vonatkozik.

A tervművelet, valamint az általános és részletes feltételek Aradon a kir. jószágigazgató-
ságnál a hivatalos órák alatt (d. e. 8—2 óráig) megtekinthetők.

Az elkészített vagy utóajánlatok, valamint táviratilag bejelentett ajánlatok figyelembe nem
vétetnek.

A beadott ajánlatok azonnal bizottságilag felbontatnak, mely eljárásnál ajánlattevők vagy
igazolt képviselői jelen lehetnek és ajánlattevők ajánlataikért 30 napig kötelezettségben maradnak.
Az aradi m. kir. jószágigazgatóság fenntartja magának a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok
közül, azok összegére való tekintet nélkül, szabadon választhasson.

Arad, 1909. évi július hó 1-én.

(Utánnyomás nem díjaztatik.)

638-2.2

M. kir. államjószágigazgatóság.